

Лекція № 3.
ПОЯВА ЗВУКОВОГО КІНО.
ГОЛІВУДСЬКА СТУДІЙНА СИСТЕМА.

Поява записаного звуку наприкінці 1920-х років назавжди змінила кіно. Роки експериментів привели до двох різних систем запису: звуку на диску, створеного за моделлю фонографа, і звуку на плівці, яка включала запис звукової доріжки безпосередньо на целулоїдну стрічку. У той же час інженери створили ефективну систему підсилення для театрів, використовуючи нову технологію радіо. Вперше продемонстрований у 1926 році, а до 1930 року записаний звук став майже повсюдним. До 1930 року метод звуку на плівці став стандартом через проблеми з дисками.

Перші роки запису звуку змусили відступити від вишуканого стилю пізнього німого кіно. Звук змінив весь спосіб зйомки фільмів. Всюди в студіях були мікрофони. Тепер під час зйомок сцени мала бути повна тиша. Зазвичай фільм знімали вночі, щоб уникнути шуму транспорту. Переміщення камери було обмежено, оскільки звукові камери довелося помістити в стаціонарні бокси, щоб не записувати шум їхніх двигунів. Рухи акторів були так само стримані, оскільки вони не могли відійти надто далеко від мікрофонів, стратегічно захованих на знімальному майданчику. Крім того, постало питання, чи підійдуть мовчазні голоси зірок для розмов. У Голлівуді з Бродвею вийшла нова хвиля сценічних виконавців.

Ці початкові перешкоди були швидко подолані завдяки технологічним інноваціям. Щоб відновити їх рухливість, камери покрили звукоізоляційними матеріалами та встановили на візки з гумовими шинами. Мікрофони були підвішені до довгих рук, які називалися бумами, і звисали над дійством поза зоною дії камери, що реанімувало виконавців. Ще в «Оплесках» (1929) американський режисер Рубен Мамулян продемонстрував багате розмаїття нових естетичних можливостей із записаним звуком. Mamoulian перекривав звуки з різних джерел,

використовував звук для сигналізації про зміну сцени та зміщував звукові акценти всередині сцени. Імпресіоністичні ефекти, яких він шукав, контрастували з зусиллями індустрії розробити природний або реалістичний стандарт звуку фільму.

Два нових жанри, які процвітали з появою звуку, були гангстерські фільми та мюзикли. Гангстерський жанр ґрунтувався на стурбованості громадськості злочинністю, а також на поганій славі лідерів відомих злочинних угруповань. Ранні звукові фільми про гангстерів відтворювали насильство серед етнічних міських банд. Музичні фільми здавалися логічним результатом записаного звуку, спираючись на бродвейські сценічні формати. Але широку популярність жанр отримав лише після того, як Warner Bros випустили серію мюзиклів, знімаючи великі групи танцюристів для створення унікальних кінематографічних видовищ. Серед них «42-а вулиця», «Золотошукачі 1933 року», «Парад фар» (усі 1933).

Старішим жанром, який отримав нову енергію з появою звуку, був фільм жахів. Важкий голос актора угорського походження Бели Луґоші подарував нові відчуття глядачам у фільмі про вампірів «Дракула» (1931) американця Тода Браунінґа. У фільмі «Франкенштейн» (1931) режисера британського походження Джеймса Уейла актор британського походження Борис Карлофф створив напрочуд симпатичний образ незграбного монстра, якого оживив амбітний учений. Засновані на романах 19-го століття, ці два твори (самі ремейки німого кіно) стали класикою, яку режисери продовжували переробляти з численними варіаціями.

У 1920-х роках винахідники в Європі також розробили системи звукозапису. У 1930 році міжнародна конференція власників патентів дійшла загальної згоди, щоб судові суперечки не перешкоджали перетворенню на звук. Основні європейські кіноіндустрії разом із Голлівудом перейшли до виробництва звуку наприкінці 1920-х років.

Британське кіно сподівалося отримати переваги від сильних театральних традицій із появою звуку. Продюсер-постановник Олександр Корда зробив міжнародне враження завдяки фільму «Приватне життя Генріха VIII» (1933). Альфред Хічкок зняв популярні трилери та шпигунські фільми, такі як «39 сходинок» (1935). У 1930-х роках Британія також розвинула значну практику документального кіно, яке фінансувалося урядом під керівництвом Джона Грірсона. Режисери Майкл Пауелл, Девід Лін і Керол Рід створили важливі сюжетні фільми в період Другої світової війни (1939-1945), тоді як документальні фільми про війну знімали режисери, такі як Гемфрі Дженнінгс.

У 1930-х роках у Франції виник особливий стиль кіновиробництва, який отримав назву поетичний реалізм. Це підкреслювало естетичний вимір поза реаліями повсякденного життя, в якому звичайні люди боролися з долею та соціальними обставинами. Найрізноманітнішим і плідним французьким режисером епохи був Жан Ренуар, чиї найвідоміші роботи того періоду — «Велика ілюзія» (1937) і «Правила гри» (1939).

У Німеччині Фріц Ланг і Г. В. Пабст, провідні режисери німого періоду, зняли новаторські ранні звукові фільми - Ланг з «М» (1931) і Пабст з «Товариством» (1931). Але рух художнього кіно 1920-х років завершився, коли націонал-соціалістична (нацистська) партія на чолі з Адольфом Гітлером захопила владу в 1933 році. Багато кінематографістів втекли з Німеччини через опозицію до нацистів або через страх переслідувань. Після того як нацисти взяли під контроль кіноіндустрію, вони почали знімати пропагандистські фільми. Актор і режисер Лені Ріфеншталь знімав фільми, які прославляли нацистську партію. Але незабаром нацистські пропагандисти вирішили, що їхню ідеологію можна було б ефективніше передати у розважальній формі, і створили багато комедій і драм.

Поява звуку також збіглася з політичними змінами в СРСР, які припинили мистецькі експерименти в кіно. Уряд висунув нову доктрину під

назвою соціалістичний реалізм, яка вимагала спрощених стилів та історій, які слугували засобами пропаганди урядової політики. Такі режисери, як Сергій Ейзенштейн, не змогли випустити завершені фільми. Хоча атмосфера репресій тривала, зростаюча напруженість між СРСР і нацистською Німеччиною дала Ейзенштейну шанс створити «Олександра Невського» (1938), історичну епопею, дія якої відбувається в 13 столітті, в якому росіяни відбивають вторгнення німецьких лицарів.

З перших днів кінематографа фільми, які ми вважаємо німими та чорно-білими, демонструвалися не лише з живим музичним супроводом, але й у багатьох випадках у кольорі. Спочатку це досягалось кропітким ручним тонуванням окремих рам. Пізніше були розроблені тонувальні машини, які передбачали занурення чорно-білої позитивної плівки в барвник, створюючи єдиний загальний колірний ефект для послідовності. Ще в 1908 році процес під назвою Cinema-color використовував зелений і червоний фільтри як для фотографування, так і для проєкції чорно-білих плівок, щоб створити ефективний вигляд природного кольору.

У 1920-х роках зусилля були спрямовані на запис кольору на негативі плівки, щоб не були потрібні фільтри чи спеціальне проєкційне обладнання. Процес, відомий як Technicolor, спочатку використовував два кольорові негативи, які були склеєні разом у позитивному відбитку. Пізніше система перенесення барвника дозволила надрукувати два негативи як одну позитивну плівку. Перший повнометражний фільм allTechnicolor з'явився в 1922 році. Двоколірний Technicolor використовувався приблизно до 1930 року, часто для спеціальних послідовностей у чорно-білих фільмах. Протягом 1930-х років Уолт Дісней вперше застосував у анімаційних фільмах триколірний Technicolor; «Беккі Шарп» (1935), режисер Рубен Мамулян зі Сполучених Штатів, був першим повнометражним фільмом, який використав цей процес.

Кольори використовувалися лише в невеликій кількості фільмів до 1950-х років, коли Голлівуд частіше звертався до кольорів, намагаючись відрізнити фільми від все більш популярного телевізійного засобу, який тоді був доступний лише у чорно-білому режимі. Подальше спрощення та вдосконалення кольорової технології означало, що кольорові фільми стали стандартом, а чорно-білі — винятком до 1960-х років у Сполучених Штатах, а потім і в більшості інших країн.